

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-planproces (2016-21) Dialog med lodsejere, foreninger og kommune

Naturstyrelsen Bornholm og Storstrøm

Christians Høj Kroen, Almindingen den 2. april 2014

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Dagsorden

1. **Velkomst og indledning**
v/ **Søren Friese**
2. Det sker der nu – proces
3. Forpligtigelser og udfordringer
4. Basisanalyser 2016-21
5. Spørgsmål

Arnager

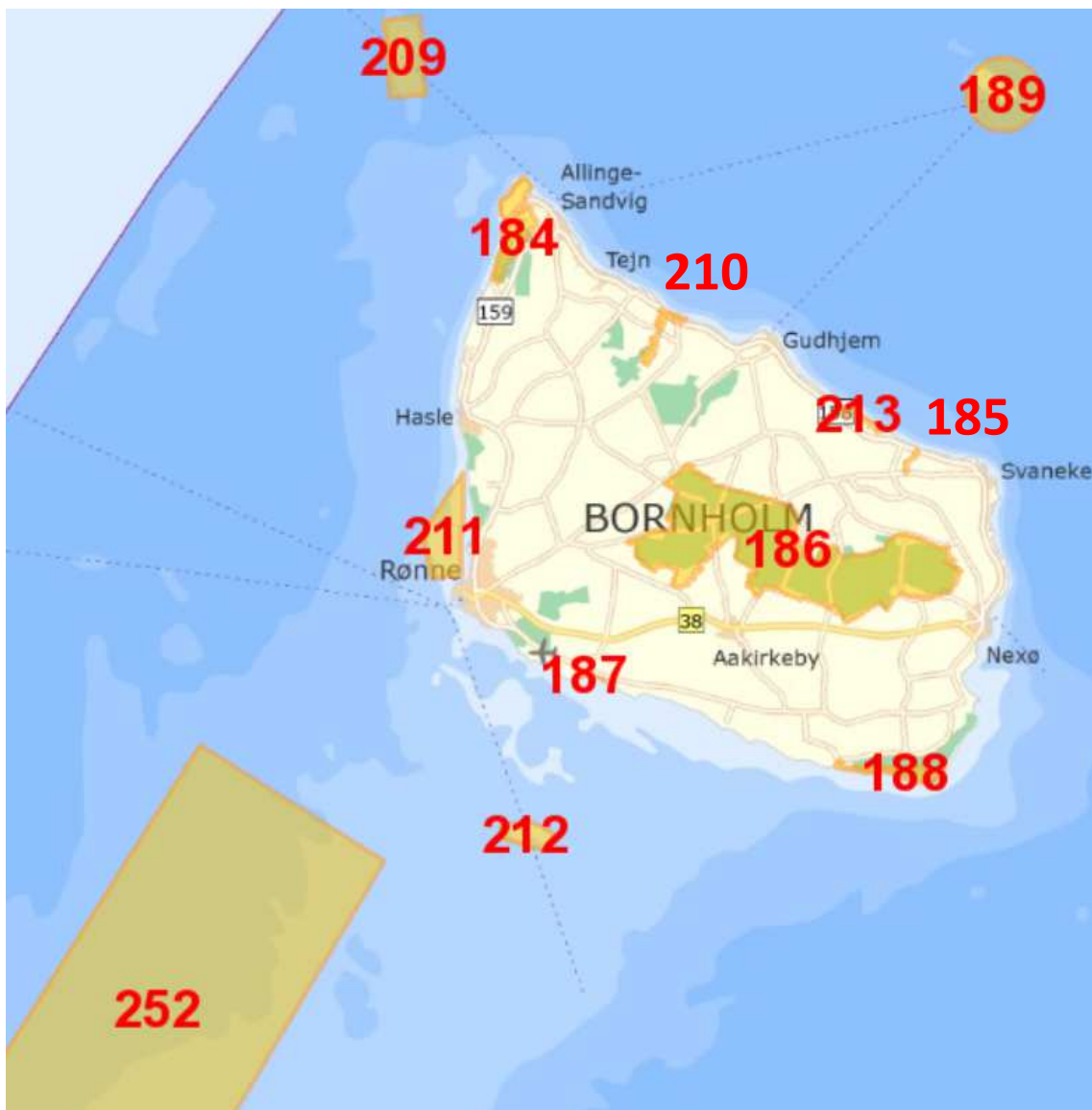

Natura 2000 ved Bornholm

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Møder forår/sommer 2014

hos Naturstyrelsen Bornholm:

- 2. april: foreninger, kommuner, lodsejere på Bornholm
- 2. juni: markvandring på Bornholm

BYD GERNE IND
MED IDÉER TIL
MARKVANDRING

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Dagsorden

1. Velkomst og indledning
2. **Det sker der nu – proces**
v/ **Mads Brinck Lillelund**
3. Forpligtigelser og udfordringer
4. Basisanalyser 2016-21
5. Spørgsmål

Arnager

Ændringen af miljømålsloven

2 hovedformål:

- at styrke interessentinddragelsen (dialogprocessen)
- at forenkle regler for udarbejdelse af de statslige Natura 2000-planer og den opfølgende kommunale indsats

Dialog og inddragelse

Nationalt niveau (Naturstyrelsen)

- tværgående og overordnende

Regionalt niveau (Naturstyrelsen Bornholm)

- basisanalyser og planindhold
- offentlige informationsmøder (markvandring)

Lokalt niveau (Bornholms Regionskommune)

- handleplaner og (senere) konkrete projekter

Forenklinger af planer og proces

- **Kortere planproces**

Idefase og teknisk forhøring droppes og høringsperioden over den statslige plan forkortes

- **Basisanalyserne fokuseres**

på Natura 2000-områderne og til sagsbehandling

- **De statslige planers indsatsprogrammer**

bliver mere "grovmaskede"

- **Handleplanerne fokuserer**

på inddragelse og opgavefordeling mellem myndigheder og offentlige lodsejere som hidtil

Ny tilgang

Større skarphed

på hvem skal involveres om hvad og hvornår

Ændringer i handleplaner

kan gennemføres også i løbet af planperioden – smidigere regler

Inddragelse af lokal viden

kommunernes råderum bliver større – og de statslige indsatsprogrammer bliver mere ”grovmaskede”

Opgavefordelingen

- Overordnet uændret ml. kommune og stat
  - **MML: § 42 a.** Natura 2000-planen udarbejdes ..... med inddragelse af ..... lodsejere, som har en *væsentlig interesse* i planen.
    - gennemføres i respekt for opgavefordelingen mellem stat og kommuner
- Indsatsprogrammet 2016-21: primært generelle rammer for indsatsen
  - Evt. behov for mere områdespecifikke indsatser mod særlige naturtyper og arter

Hvorfor

- styrke interessentinddragelsen
- kontakt med staten er ikke et krav, men et tilbud til lodsejere med væsentlig interesse
- de statslige planer lægger rammerne for indsatsen, og lodsejerne har derfor ønsket at blive inddraget inden de fastlægges

Hvem

- **Væsentligt berørte lodsejere:**
  - ene-ejere af et Natura 2000-område
  - områder med højst tre ejere
  - ejere, der ejer mere end 1/3 af et område
  - ejere med mere end 50 ha kortlagt natur (naturtyper eller levesteder)
  - ejere, der ejer mere end 100 ha i et område
- **Typisk store lodsejere, der vil komme i kontakt med både stat og kommune**

Hvordan

- Skriftlige individuelle mødeinvitationer
- Formentligt møder med 300-400 lodsejere på landsplan (NST Storstrøm har udsendt 71 invitationer)
- I vidt omfang fælles møder
- Efter en konkret vurdering kan det være individuelle møder

Om hvad

Emnerne for møderne:

- Basisanalyserne
- Direktivforpligtelsen
- Lytte til idéer og besvare spørgsmål

Ikke om:

værktøjskasse
og økonomi

Den videre proces Naturstyrelsens initiativer

- **Marts 2014:** Regionale møder med foreninger og kommuner om basisanalyserne
- **Inden påske 2014:** Møder med særligt berørte lodsejere (300-400) – møderne tilpasses regionalt
- **Inden 1. maj 2014:** Deadline for indrapportering af fejl
- **Før sommerferien:** Andre offentlige arrangementer (markvandring) om basisanalyser
- **Oktober 2014:** Drøftelse af muligt indhold af planforslagene med kommunerne
- **November 2014:** Kontakt til lodsejere, der forventes berørt af større projekter
- **Ultimo 2014:** Forslag til Natura 2000-planer 2016-21 og opdateret basisanalyse
- **Efteråret 2015:** Endelige Natura 2000-planer 2016-21 offentliggøres
- **2016:** Udarbejdelse af handleplaner pr. Natura 2000-område (fælles plan for kommuner og off. lodsejere)

Spørgsmål

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Dagsorden

1. Velkomst og indledning
2. Det sker der nu – proces
- 3. Forpligtigelser og udfordringer**
v/ Mads Brinck Lillelund
4. Basisanalyser 2016-21
5. Spørgsmål

Arnager

Principper i H/F-direktiverne

- **Direktivernes 5 ben:**
  - ✓ at udpege Natura 2000-områder
  - ✓ at beskytte udpegningsgrundlaget
  - ✓ at forvalte aktivt
  - ✓ at overvåge naturtilstanden
  - ✓ at beskytte arter bl.a. mod at blive efterstræbt eller få ødelagt yngle- og rasteområder, også udenfor Natura 2000

*Helligdommen
Foto: Bornholms
Regionskommune*

Direktivernes overordnede målsætninger

- Habitatdirektivets artikel 2, stk. 2:
  - ***opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus*** for naturtyper samt vilde dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning
- Tilsvarende bestemmelser efter Fuglebeskyttelsesdirektivet
- Hensyn til det *biogeografiske niveau* (i DK findes der den atlantiske og den kontinentale region)

Hvad skal beskyttes i det enkelte Natura 2000-område?

- *Udpegningsgrundlaget*
dvs. de arter og naturtyper, som det enkelte Natura 2000-område er udpeget for

Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 156

Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	NY	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)		Brunvandet sø (3160)
	Kalkoverdrev* (6210)		Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)		Hængesæk (7140)
	Avneknippemose* (7210)		Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)		Bøg på muld (9130)
	Bøg på kalk (9150)		Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)		Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)		Pigsmerling (1149)
	Stor vandsalamander (1166)		Bredøret flagermus (1308)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 87

Fugle:	Rørdrum (Y)		Grågås (T)
	Knarand (T)	NY	Skeand (T)
	Taffeland (T)		Troldand (T)
	Lille Skallesluger (T)		Hvepsevåge (Y)
	Havørn (TY)		Rørhøg (Y)
	Blishøne (T)	NY	Trane (Y)
	Fjordterne (Y)		

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i bilag 1. Arter og naturtyper, der er tilføjet udpegningsgrundlaget er markeret med "NY".

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Hvad planlægger vi for i Danmark?

Bøtø Nor (N173)

Naturtyperne i tal i Danmark

- Strand og strandeng: ca. 30.000 ha
- Kystklitter og – klinger: ca. 32.000 ha
- Indlandsklitter og heder: ca. 15.000 ha
- Overdrev og våd eng: ca. 8.500 ha
- Højmoser og hængesæk: ca. 4.600 ha
- Kalkmoser, herunder rigkær: ca. 3.300 ha
- Klipper: ca. 60 ha
- Ikke fredskovpligtig skov: ca. 4.000 ha
  - Heraf udgør tørvemoser og elle/askeskove de 3.300 ha

Hvad er udfordringerne

- **Strandenge:** Mangler pleje (græsning eller slæt)
- **Kystklitter:** Mange invasive arter, mangler pleje
- **Heder:** Invasive arter, tilgroning og pleje
- **Overdrev/våd eng** (små arealer): Pleje og randpåvirkning
- **Sure moser** (få store og mange små arealer): Tilgroning og randpåvirkning
- **Kalkmoser/rigkær:** Tilgroning, pleje
- **Arter:** fastholde indsatserne for levestederne

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Dagsorden

1. Velkomst og indledning
2. Det sker der nu – proces
3. Forpligtigelser og udfordringer
4. **Basisanalyser 2016-21**
v/ Dorte Bugge Jensen
5. Spørgsmål

Arnager

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Basisanalyser

Datagrundlag

Basisanalysernes baggrund

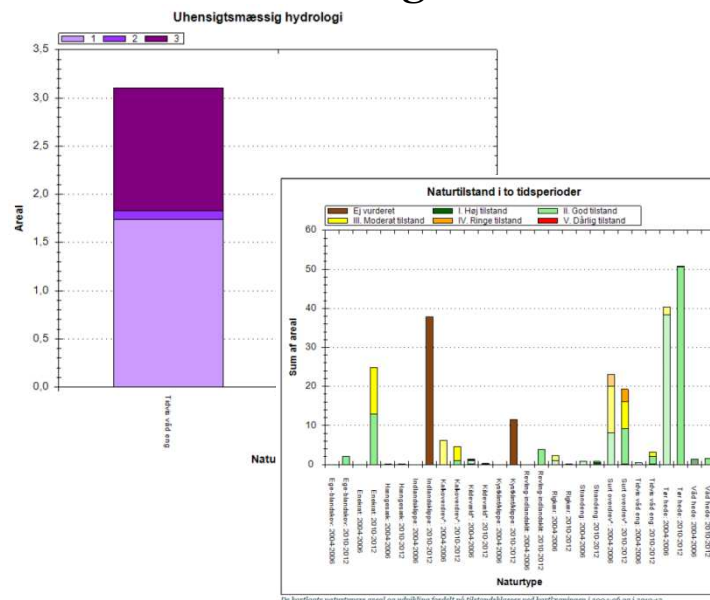
Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Jf. miljømålsloven skal indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne udarbejdes på baggrund af basisanalyserne og overvågningen. Basisanalyserne skal minimum indeholde:

Levesteds-
kortlægning

Tilstands- og foreløbig
trusselvurdering

Kortbilag med
beliggenhed af
kortlagte arealer

Eksempler fra: N184 Hammeren og Slotslyngen

Basisanalysernes formål

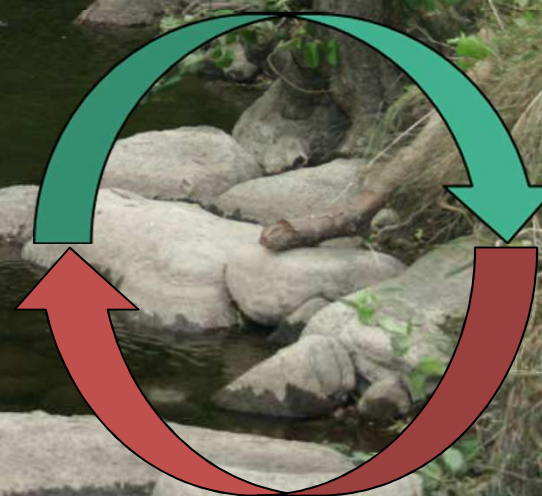
Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Gyldenså (N185)

N2000-planlægning

Basisanalyser

Handling

Overvågning

Datagrundlag

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Data er indsamlet under NOVANA,
hvilket sikrer ensartede data

Ensartethed

- Tekniske anvisninger

Kvalitet

- Kvalitetssikring af data
(internt og eksternt)

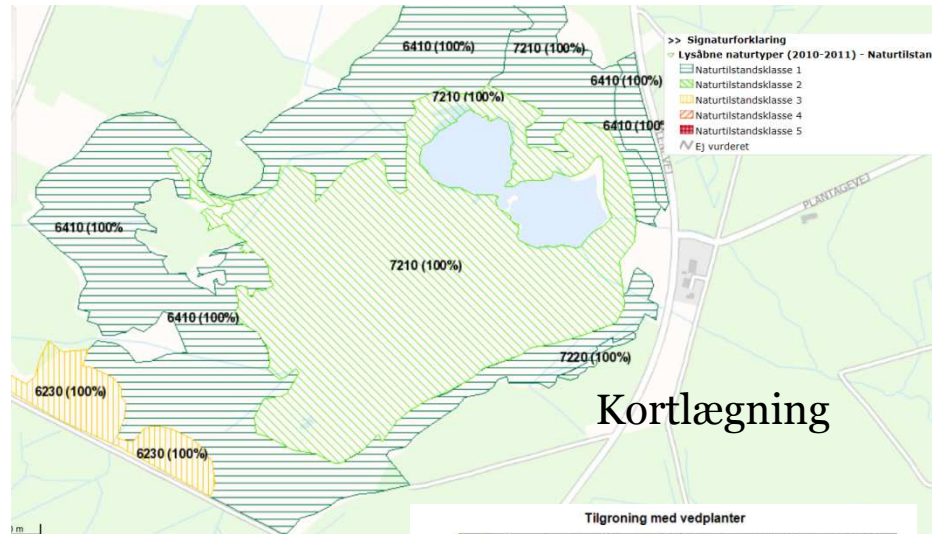
Systematik

- Tilstandssystemmet

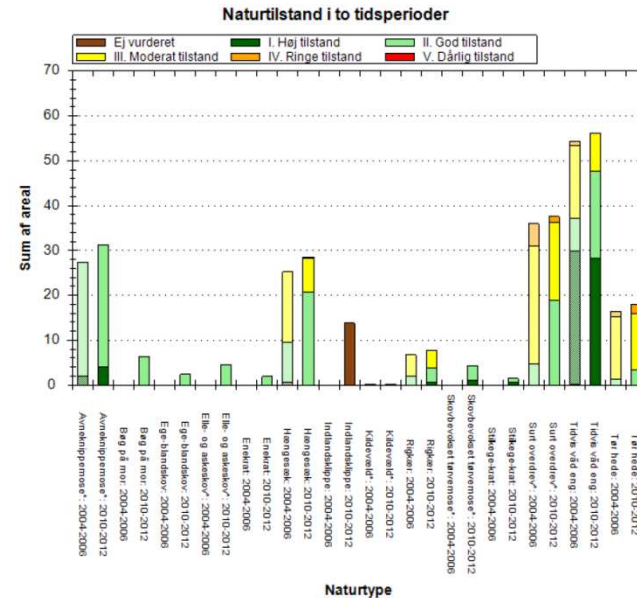
Hammeren (N184)

Se på: naturdata.dk og miljoportal.dk

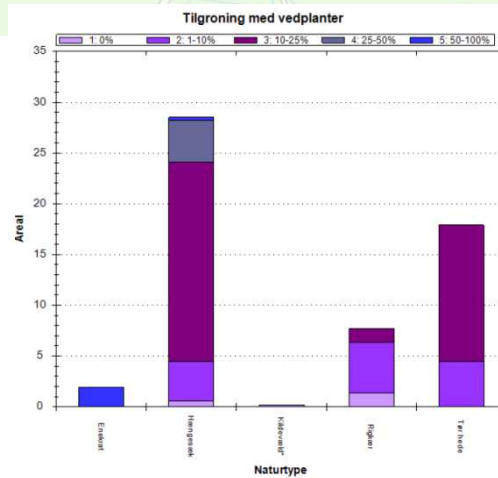
Naturtyper på land

N186 Almindingen

Tilstandsbergrning

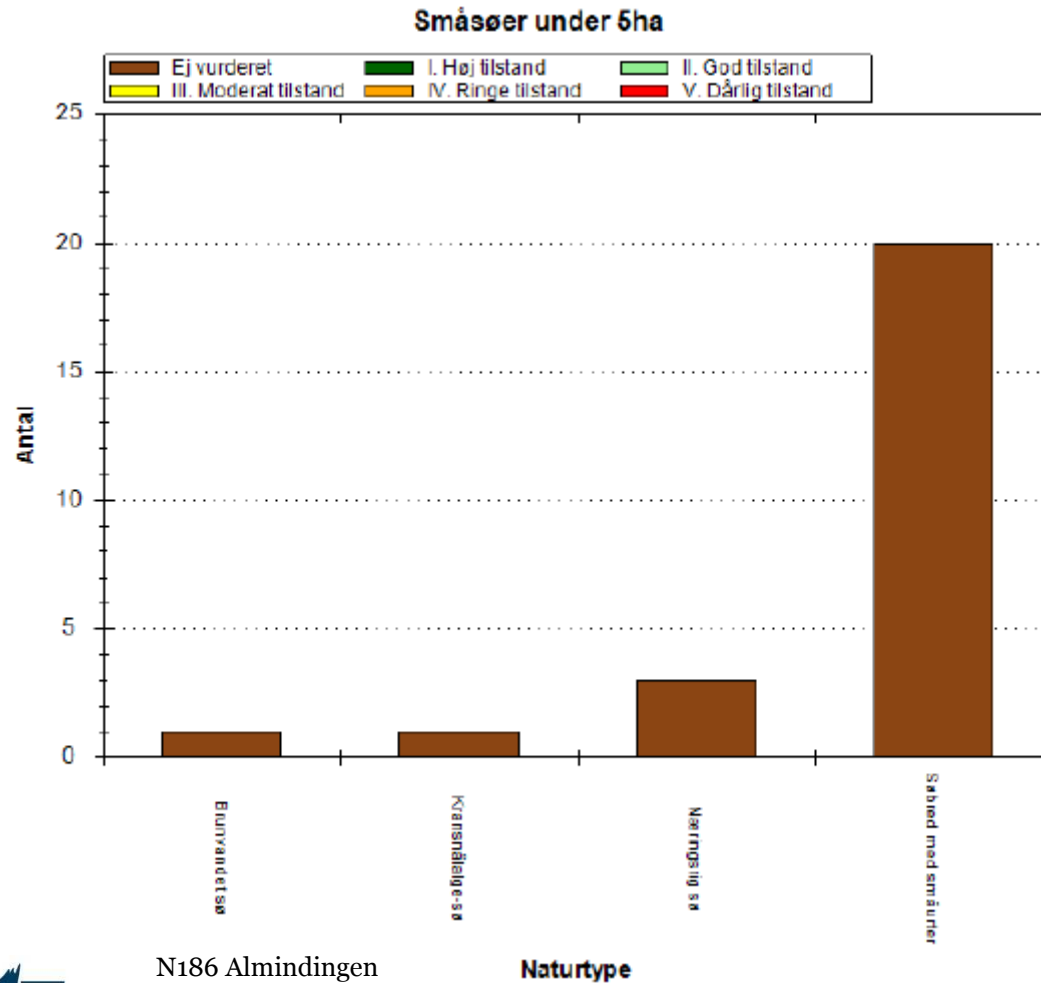
Trusselsvurdering

Der er foretaget ny- eller genkortlægning af 33 lysåbne naturtyper og ny kortlægning af fem ferske sønaturtyper. Basisanalyserne for planperioden 2016-21 medtager kun skovnaturtyper kortlagt udenfor fredsskov.

Sø-naturtyper

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Der foretaget en kortlægning af søer <5ha. Der er desuden gennemført en beregning af naturtilstanden for små søer.

Søer >5ha beskrives kort i basisanalyserne, og er mere dybdegående beskrevet i vandplanerne.

Områdernes vandløb og deres miljøtilstand er beskrevet i vandplanen for området.

Marine naturtyper

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

N209 Davids Banke

Der er i 2010-2012 foretaget kortlægning af 56 af de 90 marine Natura 2000-områder. Under denne kortlægning er rev, boblerev og sandbanker kortlagt. Øvrige marine naturtyper er kortlagt i 2004 og tilpasset med ny viden.

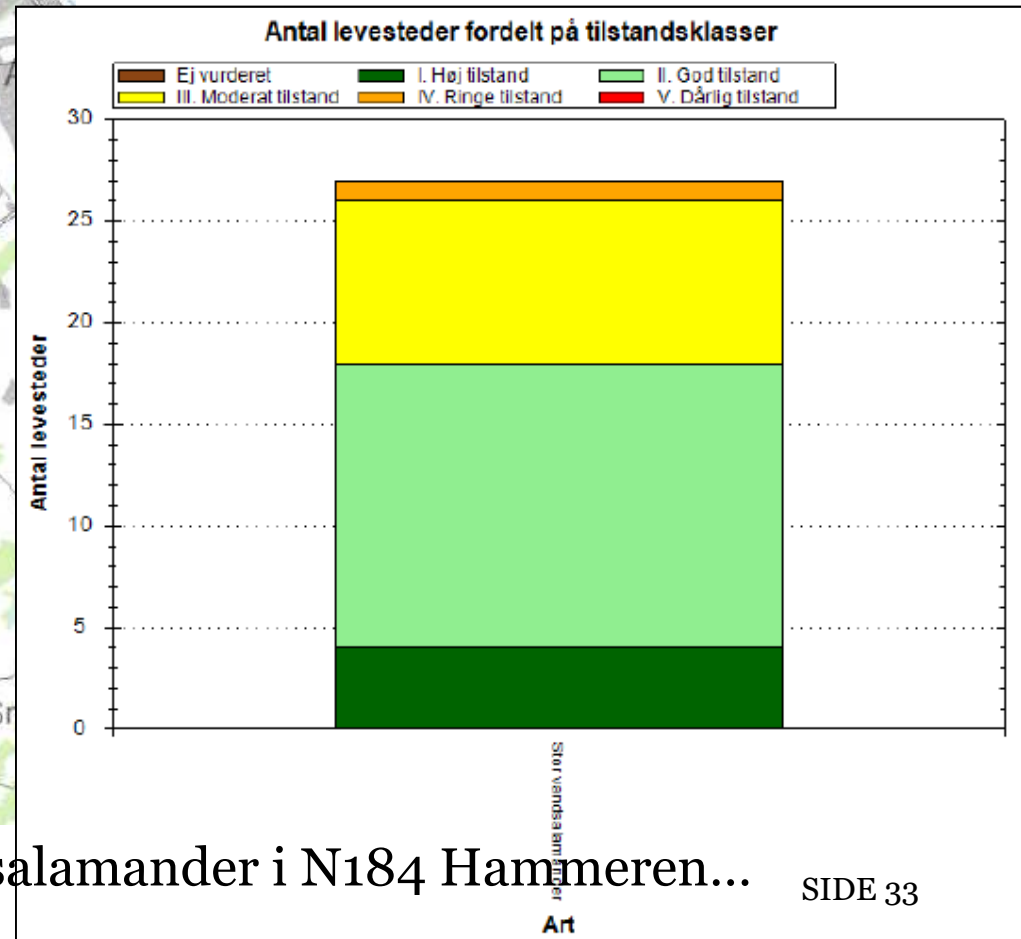
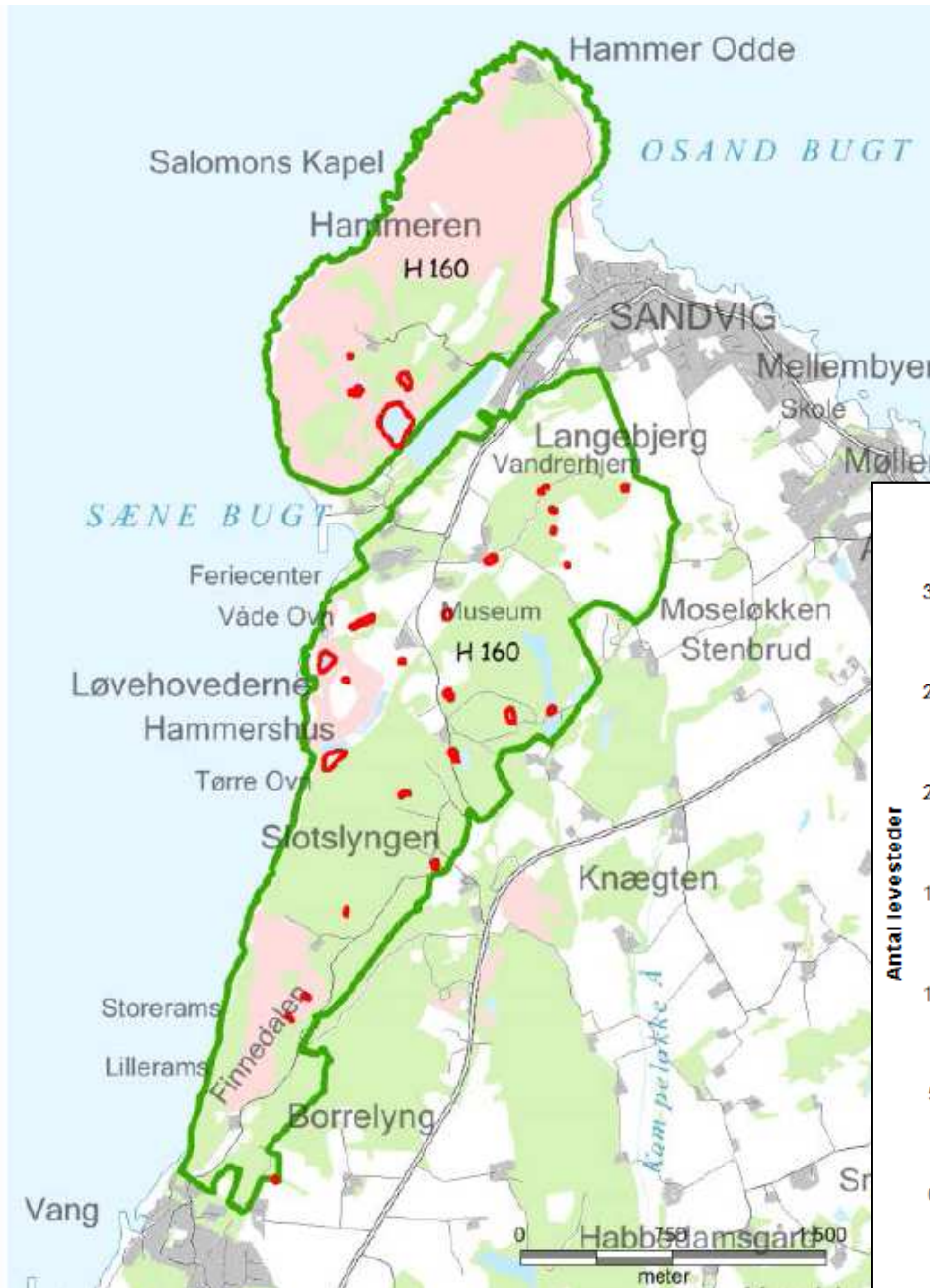

Arter

- Kendte forekomster (vindelsnegle, mosskorpion, padder, odder, flagermus, eremit, mygblomst, enkelt månerude)
- Potentielle levesteder (stor vandsalamander, klokkefrø, eremit)
- Oplysninger (data) fra vandovervågning (fiske- og lampretarter, grøn kølleguldsmed, muslingearter, liden najade, vandranke)
- Data fra DCE (sæler og marsvin)
- Fugle: NOVANA + DOF-basen/DCE

Arter – eksempel

Kortlagte levesteder for stor vandsalamander i N184 Hammeren...

Igangværende indsats

Eksempel for tilskud med landdistriktsmidler i N186
Almindingen

Natura 2000-område nr. 186

Tilsagnstype Samlet areal (ha)

1. Miljøtilsagn	185
2. Forberedelse til græsning	2
3. Rydning	0
4. Samlet pleje-tilsagn	187
Hydrologi_forundersøgelse	0
Hydrologiforbedring	0

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Hvor finder du data?

Enø (N169)

Miljøportalen

<http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>

Miljøportalen

Temaer

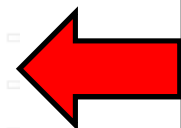
Profil **Arealinformation (Standard)**

Filtrer

- Kortlag
  - Naturdata
  - Drikkevand og grundvand
  - Overfladevand
  - Sø- og vandløbsstationer
  - Naturbeskyttelse og Natura2000, ...
    - Beskyttede vandløb
    - Beskyttede naturtyper
    - EF-fuglebeskyttelsesområder
    - EF-habitatområder
    - Ramsar områder
    - Natur- og vildtreservater

Her kan jeg...

- Vis fagdata
- finde...
- udskrive kort
- tegne på kortet
- måle afstande
- dele kortet med andre
- starte forfra med kortet
- tænde/slukke lag
- tilføje et kortlag
- vise/skjule værktøjslinjen
- se søgeresultater
- se de udvalgte

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

[Vejledning til denne side](#)

[Se gældende naturplaner](#)

[Direkte link til Naturdatabasen](#)

Vis lysåbne tilstande/indikatorer

Tilstand

Naturtilstand

Strukturtilstand

Artstilstand

Forvaltning

Indikatorer

Vis fredskov tilstande

Vis ikke-fredskov tilstande

Tilstand

Naturtilstand

Strukturtilstand

Artstilstand

Forvaltning

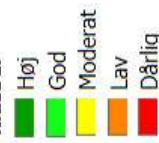
Baggrundslag

TDK / Skærmkort

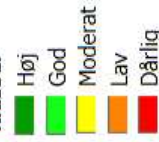
Ortofoto

Adm. grænser

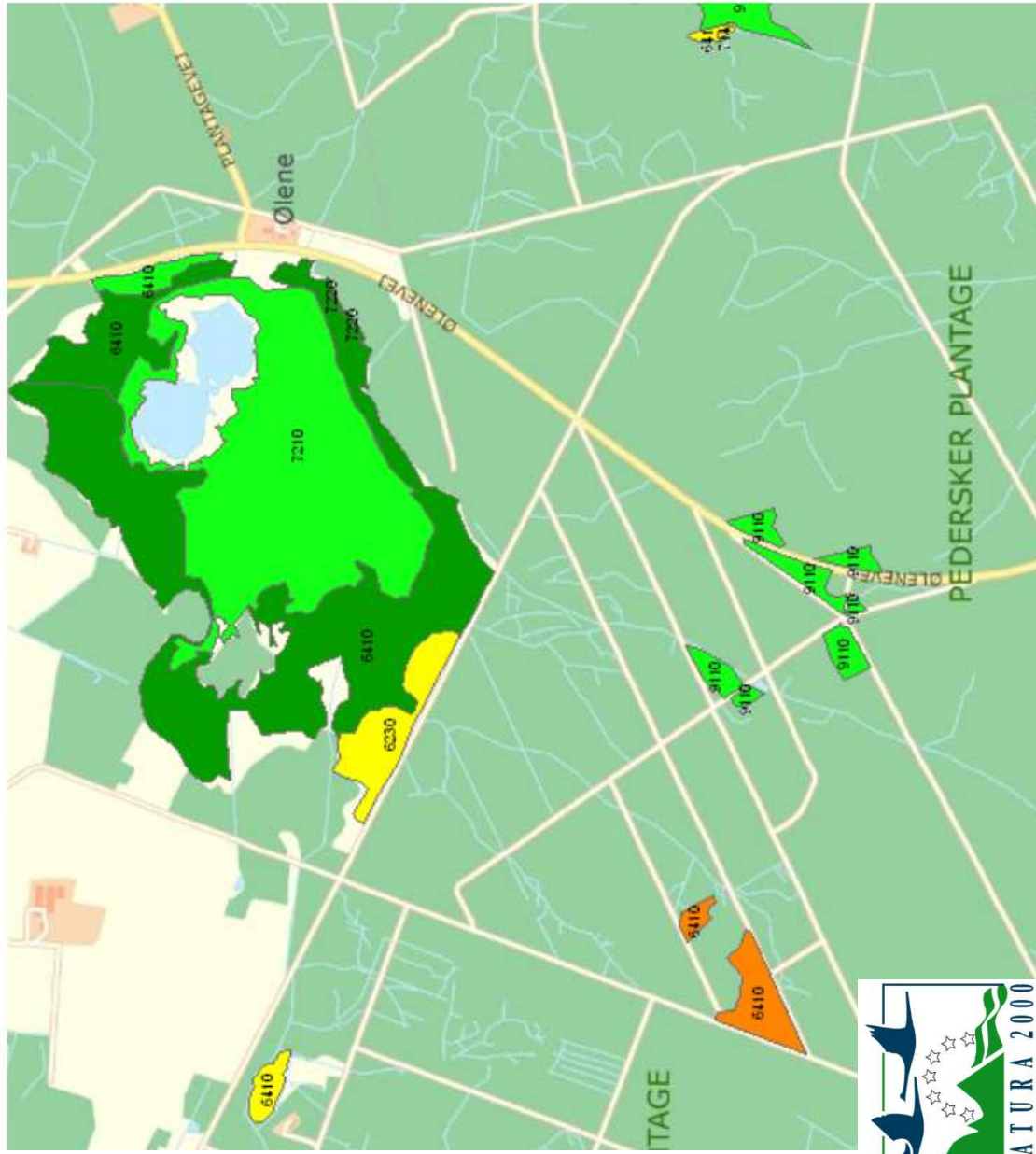
Lysåben:
Tilstands-
klasser

Skov:
Tilstands-
klasser

Natura 2000 Naturtilstand & Forvaltningsbehov

<http://prior.dmu.dk/>

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Særligt for Natura 2000

Overblik over ejendommen:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/natura_2000-plan_2016-21/

Se planerne 2016-21

Kort over Natura-2000

[Se data til Natura-2000 basisanalyserne 2016-21 på et Danmarkskort i Miljøministeriets MiljøGIS](#)

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Særligt for skovejere

Skovtilskud – overblik over ejendommen

<http://miljoegis.mim.dk/?profile=skovtilskud>:

(vejledning kan findes på: http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Privat/Tilskud_til_privatskove/BDS_Natura2000/)

Baggrundskort
Adm. grænser
Fredninger
☐ Fredede områder
Arealanvendelse
☐ Fredskov
Naturbeskyttelse
☐ Beskyttede vandløb
☐ Beskyttede naturtyper
Natura2000
☐ Natura 2000 områder
Skovnaturtyper
☒ Skovnaturtyper
☒ Matrikler med Ejd.Nr

Spørgsmål ?

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Ringmærkning af perleugleunger 2013 (N186)

Find de nye basisanalyser fra 2013 her:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/natura_2000-plan_2016-21/

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Storstrøm
Hannenovvej 22
4800 Nykøbing F
Tlf: 72 54 30 00
E-mail: nst@nst.dk
www.naturstyrelsen.dk

Enehøje, Nakskov Fjord (N179)